

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 18.12.1969, sp. zn. 5 Cz 41/69, ECLI:CZ:NS:1969:5.CZ.41.1969.1

Číslo: 59/1970

Právní věta: Pro vznik práva společného užívání bytu manžely je rozhodný okamžik vzniku práva užívat byt, nikoli okamžik vzniku práva na přidělení družstevního bytu. Jestliže vzniklo (uzavřením dohody o odevzdání a převzetí bytu) právo užívání družstevního bytu za trvání manželství po 31. 3. 1964, vzniklo spolu s právem společného užívání družstevního bytu manžely i jejich společné členství v družstvu; není rozhodné, že do 31. 3. 1964 nabyl právo na přidělení družstevního bytu jen jeden z manželů. /1/

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 18.12.1969

Spisová značka: 5 Cz 41/69

Číslo rozhodnutí: 59

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Byt, Člen družstva, Hospodaření s byty

Předpisy: 40/1964 Sb. § 175

§ 177

§ 501

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 59/1970 sb. rozh.

Pro vznik práva společného užívání bytu manžely je rozhodný okamžik vzniku práva užívat byt, nikoli okamžik vzniku práva na přidělení družstevního bytu. Jestliže vzniklo (uzavřením dohody o odevzdání a převzetí bytu) právo užívání družstevního bytu za trvání manželství po 31. 3. 1964, vzniklo spolu s právem společného užívání družstevního bytu manžely i jejich společné členství v družstvu; není rozhodné, že do 31. 3. 1964 nabyl právo na přidělení družstevního bytu jen jeden z manželů. 1)

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 18. 12. 1969, [5 Cz 41/69](#).)

Okresní soud v Kolíně zamítl rozsudkem z 30. 5. 1968 návrh na zrušení práva společného užívání družstevního bytu účastníky - rozvedenými manžely. Z odůvodnění rozsudku plyne, že okresní soud vycházel z toho, že manželství účastníků (později zrušené rozvodem) bylo uzavřeno dne 26. 6. 1954, že se odpůrce stal členem Stavebního bytového družstva občanů v K. dne 15. 5. 1963, že odpůrce

složil členský podíl 11. 6. 1963 a 13. 1. 1964 a že mu byl družstevní byt předán do užívání v dubnu 1964. O tato skutková zjištění opřel okresní soud svůj právní závěr, že výlučné právo užívat družstevní byt nabyt dnem právní moci rozsudku o rozvodu manželství odpůrce, který přede dnem 1. 4. 1964 (tj. před účinností občanského zákoníku č. 40/1964 Sb.) získal členstvím v družstvu a splacením členského podílu i právo na přidělení družstevního bytu. V této souvislosti zdůraznil okresní soud zejména, že podle ustanovení § 501 o. z. vzniklo účastníkům dne 1. 4. 1964 právo společného užívání družstevního bytu, nikoli však i společné členství v družstvu, když občanský zákoník neobsahuje žádné ustanovení o vzniku společného členství v družstvu v případech tohoto druhu.

K odvolání navrhovatelky změnil krajský soud v Praze rozsudkem z 9. 8. 1968 rozsudek okresního soudu tak, že zrušil právo společného užívání družstevního bytu účastníky, určil, že byt bude dále užívat jako člen družstva odpůrce, a uložil navrhovatelce byt vyklidit a vyklizený odevzdat odpůrci do 15 dnů po té, kdy jí bude pravoplatným rozhodnutím MěstNV v K. přidělen náhradní byt nebo náhradní ubytování. Krajský soud převzal v odůvodnění svého rozsudku skutková zjištění okresního soudu, zejména též, že byl byt předán do užívání odpůrce v dubnu 1964, tedy za účinnosti občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. Z hlediska právního posouzení věci nesdílel krajský soud stanovisko okresního soudu, že právo společného užívání bytu účastníky zaniklo rozvodem jejich manželství, a rozhodl o jeho zrušení. Krajský soud došel však k shodnému závěru s okresním soudem v otázce členství v družstvu; z úvahy, že odpůrce nabyt právo na přidělení družstevního bytu před 1. 4. 1964, dovedl, že účastníkům nemohlo vzniknout podle § 175 o. z. i společné členství v družstvu, a se zřetelem k tomu, že navrhovatelka nebyla a není členkou družstva, nemůže se stát další výlučnou užívatelkou družstevního bytu z rozhodnutí soudu.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že byl rozsudky soudů obou stupňů porušen zákon a zrušil je.

Z odůvodnění:

Z obsahu spisu vyplývá, že odpůrci vzniklo právo na přidělení družstevního bytu splacením členského podílu za trvání manželství ještě před 1. 4. 1964. Pokud jde o vznik práva osobního užívání bytu, nasvědčují dosavadní výsledky řízení (spolehlivé zjištění dne uzavření dohody o odevzdání a převzetí bytu vyžaduje ještě provedení vhodných důkazů) tomu, že k němu došlo po 31. 3. 1964, a to v dubnu 1964. A právě závěr v tom smyslu, zda k vzniku práva osobního užívání bytu došlo před 1. 4. 1964 nebo po tomto dni, má rozhodující význam pro posouzení otázky event. vzniku společného členství účastníků v družstvu.

Jestliže se potvrdí, že právo osobního užívání družstevního bytu vzniklo po 31. 3. 1964, tj. za účinnosti občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., pak vzniklo podle § 175 odst. 1 o. z. i právo společného užívání bytu manžely; to proto, že pro vznik práva společného užívání bytu manžely je rozhodný okamžik vzniku práva užívat byt, nikoli okamžik vzniku práva na přidělení družstevního bytu. Jestliže došlo k vzniku práva společného užívání bytu manžely ve smyslu § 175 odst. 1 o. z., vzniklo podle § 175 odst. 2 o. z. spolu s právem společného užívání i společné členství manželů v družstvu.

Z hlediska druhé věty § 177 odst. 2 o. z. jde potom o ostatní případy společného užívání družstevního bytu, v nichž soud rozhoduje - nedohodnou-li se manželé - na návrh jednoho z nich po slyšení orgánu družstva o zrušení tohoto práva, jakož i o tom, kdo z nich bude jako člen družstva byt dále užívat, čímž zanikne i společné členství rozvedených manželů v družstvu. Při rozhodování o dalším užívání bytu vezme soud ve smyslu § 177 odst. 3 o. z. zřetel zejména na zájmy nezletilých dětí.

To znamená, že nelze souhlasit s názorem okresního soudu, že rozvodem manželství zaniklo právo

společného užívání družstevního bytu, a že nelze souhlasit s názorem soudů obou stupňů, že účastníkům nevzniklo společné členství v družstvu a členem družstva byl toliko odpůrce. Jestliže jmenovitě krajský soud dovozuje vznik práva společného užívání bytu z ustanovení § 175 odst. 2 o. z., pak není ničím odůvodněn jeho závěr o tom, že z téhož ustanovení nevyplývá i vznik společného členství účastníků v družstvu. Závěr o tom, že v daném případě nevzniklo s právem společného užívání družstevního bytu i společné členství v družstvu, by byl odůvodněn pouze tehdy, když by se vznik práva společného užívání družstevního bytu opíral o ustanovení § 501 o. z. (tj. za předpokladu, že právo užívat byt nabyt jeden z manželů před 1. 4. 1964). Jen za takového stavu totiž manžel, který se stal členem družstva a převzal přidělený družstevní byt do 31. 3. 1964, nabyt práva vyplývající z členství v družstvu a práva, jež v podstatě naplňují nyní obsah právního vztahu osobního užívání bytu, v době, kdy právní předpisy vycházely důsledně ze zásady individuálního členství v družstvu. Zásah do těchto práv by byl možný jen na podkladě výslovného ustanovení, jakým je ustanovení § 501 o. z., které však připouští toliko vznik práva společného užívání družstevního bytu manželů, nikoli též společné členství manželů v družstvu.

Potvrdí-li tedy výsledky dalšího řízení, že k vzniku práva užívat byt došlo v dubnu 1964 (jak předpokládaly soudy obou stupňů), nemá oporu v zákoně právní názor, podle něhož nevzniklo společné členství účastníků v družstvu.

Soudy obou stupňů, které posuzovaly věc jinak, porušily zákon v ustanoveních § 6, 120 odst. 1, § 132 o. s. ř. ve spojení s ustanoveními § 175 odst. 1 a 2, § 177 odst. 2 o. z.

1) Srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 22/1970 Sbírky soudních rozhodnutí.